

HURBILAGO BIZITZEA ERAGINKORRAGOA DA: HIRI TRINKOAREN USTEKABEKO ONURAK

Posted on 13/05/2026 by Naider

Munduko milioika pertsonak auzo lasaietan bizitzea nahi dute, trafiko gutxiagorekin, zarata gutxiagorekin eta espazio gehiagorekin. Lehentasuna ulergarria da. Pertsona askorentzat, hiri trinkoa aipatzen denean, pilaketa, kutsadura, eraikin gainezkatuak eta bizi-kalitate txarraren irudiak datoz burura. Kolektiboki, hiri-dentsitatea arazo bezala ikusten da gehienetan, irtenbide bat baino gehiago.

Hala ere, **planetako ekonomia produktibo, berritzaile eta dinamikoenak hain zuzen ere pertsonak elkarren hurbilago bizi, lan egin eta harremanak dituzten lekuetan sortzen dira.** Hiri trinkoek aberastasun gehiago, soldata hobek, berrikuntza handiagoa eta biztanleko isurketa txikiagoak sortzen dituzte sakabanatutako lurraldeek baino. Hori ez da gertatzen dentsitatea abstraktuan ona delako, baizik eta pertsonen arteko gertutasun fisikoak produktibitatea mugatzen duten marruskadura ekonomiko asko murrizten dituelako.

Hiria gertutasun-makina gisa

Hiri-ekonomia oso esanguratsua den behaketa batean oinarritzen da, itxuraz simplea dena: hiriek lurrazal terestreaken inguruko %2 hartzen dute, baina munduko biztanleriaren %58aren ingurua biltzen dute eta BPG globalaren %80 ingurua sortzen dute (UN-Habitat, 2022). Proporzio-desberdintasun handi hau ez da kasualitatea. **Hiriek lurralde sakabanatutik askoz balio ekonomiko handiagoa sortzen dute, pertsonen eta jardueren intentsitate handiagorekin elkarrengatik aukera ematen dietelako.**

Enpresak, langileak, unibertsitateak, dendak eta zerbitzuak elkarren ondoan daudenean, koordinatzeko denbora, kostua eta zailtasuna murrizten dira. Marruskadura-murrizketa honek hiri-ekonomiak eraginkorragoak eta produktiboagoak egiten ditu.

Ekonomialariek honi aglomerazio-ekonomia deitzen diote: pertsona eta jarduerak askok hiri-espazio bera partekatzeagatik soilik agertzen diren onurak (Duranton eta Puga, 2004). Onura hauek, batez ere, hiru mekanismoren bidez jarduten dute. Lehena, sakabanatutako inguruneetan gehiegi kostatuko liratekeen azpiegiturak eta zerbitzuak partekatzea: garraio-sareak, ospitale espezializatuak, unibertsitateak edo kultura-ekipamenduak. Bigarrena, enpresa eta langileen arteko topaketa lan-merkatu handiago eta anitzagoetan erraztea. Hirugarrena, ezagutza pertsonen eta erakundeen artean azkarrago zirkulatzea.

Hamarkadetan zehar pilatutako ebidentzia enpirikoa nabarmen koherentea da. Hainbat ikerketek erakusten dute **hiri-dentsitatea bikoizteak garapen-herrialdeetan %3 eta %8 arteko produktibitate-igoerekin lotuta dagoela** (Melo, Graham eta Noland, 2009). Europan, estimazioek antzeko efektuak aurkitzen dituzte, %4,5–%6 inguruko produktibitate-irabaziekin (Ciccone, 2002). Beste modu batera esanda: pertsonak ez dute derrigorrez gehiago ekoizten ordu gehiago lan egiten dutelako edo banaka talentu handiagoa dutelako, baizik eta **hiri-inguruneak talento horrek balio gehiago sortzea errazten dietelako.**

Efektu hauek soldatetan ere islatzen dira. Hiri-ekonomiaren erregulartasun sendoenetako bat hiri-soldata prima deritzona da: ezaugarri antzekoak dituzten langileek soldata altuagoak jasotzen dituzte hiri handi eta trinkoetan ingurune txiki edo sakabanatuekin alderatuta (Glaeser eta Resseger, 2010). Hiriak aukera ekonomikoak handitzen ditu enplegu, bezero, hornitzaile eta sare profesionalak aurkitzeko aukerak biderkatzen dituelako.

[Yves Alarier](#)ren argazkia [Unsplash](#)-en

Dentsitatea berrikuntza-azpiegitura gisa

Agian hiri-dentsitatearen efektu interesgarriena eta intuizio gutxiena duena berrikuntzarekin duen harremana da. **Hiri trinkoek ez dute soilik gehiago ekoizten: ideia berriak ere maizago sortzen dituzte.** Patente gehiago erregistratzen dituzte, talentudun pertsona gehiago erakartzen dituzte eta jarduera sortzaile eta teknologikoen zati desproporzionatu bat biltzen dute.

Azalpena ez datza soilik hiri handietan unibertsitate edo teknologia-enpresa gehiago dauden egitekoetan, nahiz eta hori ere garrantzitsua den (Glaeser, 2012). Funtsezko puntua beste bat da: **gertutasunak ideia berrien atzean askotan dagoen giza kontaktu maizkako eta informala errazten du.**

Berrikuntzak gutxitan sortzen dira erabat isolaturik. Elkarrizketatik, lan-aldaketetatik, enpresen arteko lankidetzatik, ezagutzaren zirkulazio informaletik eta gaitasun desberdina duten pertsonen eguneroko topaketetatik sortzen dira. Hiri-dentsitatearen bidez, topaketa horiek gertatzeko probabilitatea handitzen da hain zuzen ere.

Jane Jacobs, estatubatuar soziologo ospetsuak, garaikideko ekonomialariek baino lehenago antzeman zuen hori. *Hiri Handien Heriotza eta Bizia* lanean, hiri-auzoetan erabilerak, pertsonak eta jarduerak anitzak izateak sormen ekonomikorako ingurune emankorra sortzen zuela argudiatu zuen (Jacobs, 1961). Hiri-nahasketa —etxebizitza, merkataritza, bulegoak, aisia— ez zen alderdi estetiko soila, berrikuntza ekoizteko modu bat baizik.

Hamarkada batzuk geroago, ebidentzia enpirikoak intuizio hori baieztatu du. Ezagutza-fluxuek, hau

da, enpresen eta langileen arteko ideien transmisio informalak, azkar murrizten dira pertsonen arteko distantzia fisikoa handitzearekin batera. Berrikuntzak, neurri handi batean, gertutasunaren menpe jarraitzen du.

Hori dela eta, ekonomia gero eta digitalagoa den arren, ezagutza-jarduera intentsiboek hiri eta hiri-barruti jakinetan pilatzen jarraitzen dute. **Teknologiak komunikazio-kostu asko murriztu ditu, baina ez du ezabatu aurrez aurre egotearen balio ekonomikoa.**

Hurbilago, isurketa gutxiago

Dentsitatearen bigarren onura bat dago, hiri trinkoa kutsadurarekin lotzen dutenentzat harrigarria izaten dena: **hiri trinkoek biztanleko karbono gutxiago isurtzen dute sakabanatutako hiri-eruekin alderatuta**. Honek ez du esan nahi, noski, hiri handiek kutsatzaile gutxiago isurtzen dituztenik agregatuan, baizik eta haien energia-kontsumoa eta biztanleko isurketak sakabanatutako urbanizazioetakoak baino txikiagoak direla.

Arrazoa estrukturala da. Etxebizitza, enplegua eta zerbitzuak nahiko hurbil daudenean, pertsonak distantzia txikiagoak egin behar dituzte. Horrek maiztasun handiko garraio publikoa bideragarri egiten du, ibilgailu pribatuarekiko mendekotasuna murrizten du eta eguneroko mugikortasunari lotutako energia-kontsumoa txikitzen du. Gainera, eraikin kolektiboek etxebizitza unifamiliarra baino eraginkorragoak izaten dira energia aldetik, berokuntzan, hozketan eta azpiegituran.

Bettencourt et al.-ek (2007), herrialde desberdinetako hiriei buruzko azterketa konparatibo batean, ikusi zuten **hiri-eremu handi eta trinkoek biztanleko CO₂ isurketa txikiagoak erakusten dituztela hiri txikiagoek** eta sakabanatutakoek baino. Hiri-eskala, behar bezala kudeatuta, ingurumen-abantaila bihur daiteke.

Arazoa, beraz, ez da dentsitatea bere horretan. Arazoa gaizki planifikatutako dentsitatea da: garraio publiko nahikorik gabe, espazio berderik gabe, etxebizitza eskuragarririk gabe eta kalitate oneko espazio publikorik gabe. **Ondo diseinatutako dentsitatea oso desberdina da gainezkatzetik.**

Sakabanaketa-kostu ezkutak

Dentsitateek onura ekonomiko eta ingurumen-onura hainbeste sortzen baditu, zergatik jarraitzen dute hainbeste hiriek modu sakabanatuan hedatzen?

Erantzunaren zati bat hiri sakabanatura ikusgarri diren onura pribatuak eskaintzen dituelako da: espazio gehiago, pilaketa-sentsazio gutxiago eta periferikoan etxebizitza merkeago batera sarbidea. Baina kostu asko kolektiboak eta ikusgarritasun txikikoak dira.

Hiri-sakabanaketak ur, elektrizitate, garraio eta zerbitzu publiko sareak gero eta lurralde zabalagora eta eraginkorragora hedatzera behartzen du. Automobilerikiko mendekotasuna areagotzen du, desplazamendu-denborak luzatzen ditu eta enplegurako, hezkuntzarako eta zerbitzuetarako bersintasunezko sarbidea oztopatzen du. Gainera, hiri-espazioa zatitzen du eta hiriak produktibo egiten dituzten interakzio ekonomiko eta sozial asko ahultzen ditu.

Ekonomi ikuspegitik, hiri sakabanatuak merkea dirudi banakako ikuspegitik, baina askoz garestiagoa da ikuspegi kolektibotik.

Honek ez du esan nahi dentsitate guztia automatikoki desiragarria denik. Aglomerazioak pilaketa, lurzoruaren garestitzea, hiri-zerbitzuen gaineko presioa edo diru-sarrera txikiagoko biztanleria kanporatzea sor ditzakeen atalaseak daude. Ebidentziak ez du babesten "dentsitate gehiago" beti hobea dela edozein egoeratan. Baztertzen dena hau da: sakabanaketa, defektuz, eraginkorragoa, iraunkorrago edo gizatiarrago dela dioen ideia.

Desberdintasun giltzarria ez dago dentsitate eta dentsitate baxuaren artean. Planifikatutako dentsitatearen eta gainezkatzearen artean dago; hiri trinkoen eta eskuragarrien, eta hiri zatikatu eta automobil-menpekoaren artean.

Hiri-forma ekonomia-politika ere bada

Hiriak nola hazten diren erabakitzea hirigintzako edo estetikako eztabaida gisa aurkezten da askotan. Baina, egia esan, irismen handiko erabaki ekonomiko eta sozialak dira.

Zer eraiki daitekeen erabakitzea, non, zer erabilera-nahasketarekin, zer garraio mota lehenetsi den edo zenbat espazio ibilgailu pribatuari eskaini den zehazteak, neurri batean, ekonomia batek zenbat ekoizten duen, zenbat kutsatzen duen eta aukerak nola banatzen dituen erabakitzen du.

Hiri-formak produktibitatean eragina du pertsonak enpleguekin, enpresak hornitzaileekin, ikasleak unibertsitateekin edo ideiak berrikuntza-aukerekon konektatzea zein erraz den zehazten duelako.

Hiriek ez dute aberastasuna soilik bertan bizi direnen talentuan sortzen, baita elkarrekintzak fisikoki antolatzen dituzten moduan ere.

Hiri-dentsitateari buruzko eztabaida ez da benetan eraikin altuagoi edo kale trinkoagoi buruzkoa.

Pertsonak hiriko aukeretara, ezagutzara eta zerbitzuetara sartzea zein erraz edo zaila egiten dugun buruzkoa da. Eta, azken finean, zein hiri-gizarte eraikitzea nahi dugun buruzkoa.

Erreferentziak

- Bettencourt, L. M. A., Lobo, J., Helbing, D., Kühnert, C. y West, G. B. (2007). Growth, innovation, scaling, and the pace of life in cities. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 104(17), 7301–7306.
- Ciccone, A. (2002). Agglomeration effects in Europe. *European Economic Review*, 46(2), 213–227.
- Duranton, G. y Puga, D. (2004). Micro-foundations of urban agglomeration economies. En J. Henderson y J. Thisse (Eds.), *Handbook of Regional and Urban Economics* (pp. 2063–2117). Elsevier.

- Glaeser, E. (2012). *Triumph of the city*. Penguin.
 - Glaeser, E. y Resseger, M. (2010). The complementarity between cities and skills. *Journal of Regional Science*, 50(1), 221–244.
 - Jacobs, J. (1961). *The death and life of great American cities*. Random House.
 - Melo, P. C., Graham, D. J. y Noland, R. B. (2009). A meta-analysis of estimates of urban agglomeration economies. *Regional Science and Urban Economics*, 39(3), 332–342.
 - UN-Habitat. (2022). *Envisaging the future of cities*. United Nations Human Settlements Programme.
-

